

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

35. številka.

V Ljubljani, v torek, dne 30. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice številka 8/1.

Prvi majnik.

Večen je boj...

Lani je bil delavski praznik v znamenju boja za splošno in enako volilno pravico. V temeljih razmajana država je iskala rešitve v zdravilu, katero so ji ponujali delavci že desetletja; ali njen organizem je bil že tako oslabiljen, da ni našla energije za zavžitek medicine. In delavci, ki so potrebovali volilno pravico iz drugih razlogov kakor država, so ji morali po sili vlivati sredstvo, katero naj ji povrne zdravje.

Ošabno so v majskem času še dvigali glavo sovražniki splošne volilne pravice. Niti za hip niso delavci smeli odložiti orožja in ko so se pripravljali, da praznujejo svoj dan, so morali s skrbjo misliti na usodo volilne reforme in na odboj nevarnosti, ki ji je pretila.

Letos je volilna pravica posest ljudstva. Zmagovito je končal boj proletarijata. A nobena zmaga ne da delavstvu miru in pokoja. Od boja mora stopati v boj. Priborilo si je orožje in sedaj ga mora vihteti. Tudi letošnji majnik je praznik boja, tistega večnega boja, ki lahko menja oblike, ki pa ne more biti končan nikoli, ker je življenje boj.

Nič ne bi bilo žalostno, da mora imeti človek vedno pri rokah meč. Ali žalostno je, da je boj še tako surov in da se je treba boriti za nizke cilje, ki zapirajo prosti izgled k višjim in najvišjim. Žalostno je, da ni človeku zagotovljen njegov vsakdanji kruh, pa mora posvetiti največjo skrb vprašanju, kako si rešiti obstanek in pridobiti najnujnejše potrebe.

Za visoko življenje je ustvarjen človek. Nad vse živalstvo ga je dvignil razvoj. Take so njegove telesne in duševne zmožnosti, da se lahko spušča na vsakem polju v boj z naravo; otme ji lahko vsako njeno tajnost, v vsako njeno moč upreže v svojo službo. Navzgor gre lahko pot človeštva in oči ne dosežejo vrhunca, kamor ga lahko povzdigne njegovo delo.

In vendar se potikamo po nižavah, tičimo v blatu, kajti gnusna skrb za potrebe žolodca nas pritiska in tlači k tlom. Kakor orel bi se človek rad dvignil k solncu, ali po zemlji mora iskati hrane, pretepati se mora zanjo in njegove peruti oslabe.

Zakaj tako? Ali more res biti tako?

Prvi majnik je in tisti, ki ustvarjajo materialno bogastvo tega sveta, so odstopili od strojev, odložili so orodje, prišli so iz jam na dan, pa počivajo in praznujejo. Po sili jih gonijo gospodarji zlata v mučilnice, a oni, ki ljubijo delo; odgovarjajo: Danes je naš dan. Danes praznujemo.

Oni praznujejo. A tisti, ki zbirajo plodove delavske pridnosti, vidijo, kako se razblinjujejo sanje o njih vsegamočnosti in veličini. Kako bi bilo, ako bi praznovali otroci današnjega dne cele tedne, cele mesece? Kako bi bilo, ako se milijoni rok ne bi gibali in ne bi ustvarjali, brez česar ne more živeti človeštvo?...

Delavci praznujejo svoj dan, ta dan, ki so si ga izbrali svobodni, s prosto voljo, s svojo voljo in s svojo solidarnostjo. Ne, da bi primanjkovalo

praznikov v koledarju; še preveč jih je marsikateremu očetu velike družine. Ali njih praznovanje govori. Dočim so godovi cerkev in držav izgubili prvotni pomen, pa jih varuje le še tradicija, je prvi majnik simbolističen praznik in vsak zavedni delavec ve, zakaj ga praznuje.

Človek sem, kakor drugi ljudje — ta ponosni konfiteor plava danes neizrečen na ustnih tisočih, stotisočih delavcev, ki so se dvignili iz poniženja, pa upirajo oči v jasne višave.

Silni so, kajti brez zlata in srebra, brez ponosnih palač, brez državnega in cerkvenega dostojanstva, brez zvanečih naslovov in bleščečih odlikovanj imajo velikansko moč. Njih rokam je izročeno delo in brez njih ni nobenega užitka na planetu Zemlja.

Človek sem, ali vzeti ste mi hoteli človeško dostojanstvo. Ponižati ste me hoteli izpod črne živine, Vi, ki imate zahvaliti naši pridnosti vse, kar imate! Neizmerno je bogastvo, ki smo ga znesli na kup v potu svojega obraza; a kaj imamo od našega truda in od naših žrtev? Vi ste si uredili svet tako krasen in prijeten, kakor ni bil niti v raj; nas ste palmili tja, kjer je hujše kakor v peklu. Storili ste tako, ker smo vam izročili moč, misleči da boste pravični. Ali pravica se opira na moč; in ker smo vam dali moč, smo ostali brez pravice.

Toda glejte! Razpočil je led in kali poganjajo iz zemlje. V naših srcih pa se je zbudilo izpoznanje. Varuhi in jerobi so naš izdali. Samo z lastno močjo dosežemo svojo pravico.

Trd je boj za vsakdanji kruh in malo je zaščeneja v njem. Ali vi ste hoteli, da se moramo obupno boriti za tisto, česar je dovolj na svetu in kar ustvarjamo sami dannadan, vsako uro in vsaki trenutek. Ko ste hoteli tako in bojevali se bomo, dokler ne zmagamo. Šele kadar nam bode zagotovljen vsakdanji kruh, lahko dvignemo oči k višjim ciljem, k smotrom, po katerih hrepenimo kakor najplemenitejša srca v človeških prsih.

Naša je moč. Poglejte našo armado danes, dne 1. majnika. Poglejte v prazne tovarne in jame danes, ko praznujemo mi. Ako Vas obhaja strah, je mirna naša vest. Vi ste hoteli tako. Prisilili ste nas na boj in bojevali se bomo brez bojazni, kajti vsakega prvega majnika nas je več. Naša vojska narašča, naša duševna moč se dviga. In vesel in ponosen je naš klic:

Naprej, naprej do zmage!

Naloge državnega zbora.

Meščanski političarji zagrinjajo naloge državnega zbora kaj radi s pajčolanom tajnosti, kakor sploh pokazujejo politiko za nekaj nadstvarnega, nekaj izvensvetovnega, za nekaj, kar je setavljeno iz samih ideologizmov, iz samih imaginarnosti in imponderabilij. Dolgo časa so si znali na ta način ohraniti patent do politike in braniti ljudstvu vstop v njen hram.

S plošno in enako volilno pravico se izpremeni to, in če se prav premisli, se ni čuditi, da se je Tavčar do zadnjega upiral volilni reformi in da sta mu slepo sledila Ferjančič in Plantan, dočim se je Gabršček hladil v Tolminu. In bolj se je čuditi, da se je Šuštersič s svojimi ljudmi zavzemal za volilno reformo tako, kakor da ga more

ona kar z enim mahom posaditi na ministrski stol.

Prva posledica splošne in enake volilne pravice je ta, da začno doslej politično indiferentni ljudje vpraševati: Kaj je pravzaprav ta parlament? Kaj je z njim? Kaj s temi poslanci, ki jih imamo voliti?

Prijetno je bilo v prejšnjih časih, ko se je kandidat v mestu potkal na prsa, pa je zaklical: »Častita gospoda! Jaz Slovenec — Vi Slovenci — mi Slovani — za Slovenstvo — naša mila domovina — domovina...» pa se je razlegalo »Živio« po dvorani, po okolici, po mestu...

Prijetno je bilo, ko je stopil župnik na prižnico: »Ljubljani v Kristusu! Bog je zapovedal, za sveto vero, proti antekristu, voliti moramo Naceta Pavliho iz devete dežele...» in ljudje so zmolili svoj očenaš, položili svoj offer, pa je bilo vse prav.

Kaj vse drugo!... Davki?... »E, davke se mora dajati cesarju!« — Militarizem?... »I, soldate jemlje cesar...«

In tega idiličnega življenja bo sedaj konec. Nič več se ne opravi vsega z ginjenim glasom in s solzo v očeh. Prihajajo ljudje pa vprašajo:

Kaj pa kruh? Kaj je s kruhom, gospoda? Nam je treba kruha in našim otrokom in našim starcem. Treba nam ga je, dokler smo zdravi in kadar obolimo in kadar onemoremo; če umremo ga potrebujejo naše vdove in sirote. In dosti ga mora biti, in tečen mora biti in zdrav. Znati moramo, kar je treba, da se ga doseže. In zadovoljnosti nam je treba, da nam tekne. In vsa pota do njega morajo biti odprta. Kaj bo s kruhom — gospoda?

Lepo je naštudiral kandidat svoj lepi govor, poln poezije; pa naenkrat ga vprašajo takole! Zaman pripoveduje in poje, kako surov je tak materializem, kaj je vzvišeno nad žolodcem, kaj je idealno. Ljudstvo je zapopadlo, da so bile flavze, s katerimi se ga je pitalo; ljudstvo zapopada, da je politika zelo prozaična reč, zapopada, da je glavna naloga državnega zbora, skrbeti za kruh!

Zato ne bo izročalo svoje usode tistim, ki so siti pogače in fazanov; ne tistim, ki beračijo za drobtinice, ampak volilo bode poslance, ki se bojujejo za pravičen kruh, katerega naj uživajo vsi v enaki meri in z enako slastjo.

Ljudstvo ne bode volilo tistih, ki imajo nož v rokah, pa bi rezali sebi velike kose, drugim pa dajali odpadke, ampak hotelo bode imeti v državnem zboru zastopnike, ki se znajo upreti krivici in milosti, pa se bojujejo zgolj za pravico.

Materialne so naloge parlamenta in kdor zatajuje to, njemu ni zaupati. S tega stališča bode odločevalo ljudstvo, ko pojde dne 14. maja volit svoje poslance.

Kapitalistična mednarodnost.

Brez števila so naši dokazi, da je mednarodna organizacija delavstva na gospodarskem polju neizogibna, ker je izkoriščanje delavnih moči mednarodno. In dokazovali smo, da nima ta mednarodna solidarnost prav nič opraviti z narodnimi čuti delavcev, temveč so mednarodno organizirani delavci lahko prav dobri Slovenci in Slovani. Naši narodnjaki ugovarjajo. Obesili so se za besedico »mednarodnost«, komentirali so jo za »breznarodnost«, pa glodajo kost, brez konca in kraja.

Sodrug! in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

Dobro! Ako je mednarodnost to, kar brezna-
rodnost, tedaj so naši gospodje kapitalisti
breznarodni, bolj, kakor najbolj rdeči socialisti.

Na Dunaju je zboroval te dni kongres stavb-
nih podjetnikov. Bil je internacionalen, podjetniki
vseh avstrijskih narodov so se ga udeležili. Osnov-
vali so državno zvezo stavbinskih obrtnikov. Lep
izraz: »Obrtniki«, ampak gospodje ga rabijo po
krivem, ker so kapitalisti in industrijalci. Seveda je
tudi ta zveza mednarodna. Njen smoter je: Boj
proti stavbinskim delavcem vseh narodov.

Narodni čut, ki igra v volilnom boju naših
liberalcev in klerikalcev glavno ulogo, je popolnoma
potlačen. Nemški podjetniki bodo nastopali proti
delavcem in pomagali jim bodo podjetniki vseh
narodov. Slovenski podjetniki bodo hoteli porezati
peroti delavcem in neslovenski podjetniki jih bodo
podpirali. Slovenskim rojakom bodo hoteli slovenski
kapitalisti zmanjšati vsakdanji kosček kruha; gos-
podje ne bodo videli v njih slovanskih sobratov,
oglasil se ne bode glas krvi in narodne solidarnosti.
Samo kapitalistična korist jih vodi, profit jim je
edino geslo in da ga dosežejo čim več, se združijo
z Nemci in z Italijani, pa če bi imel vrh stav-
binska podjetja, združili bi se tudi z njim.

Njih načrt je gotov. Z novim letom 1909 naj
potečejo vsi kolektivni ugovori. Z novim letom,
torej v času, ko počiva vse stavbinsko delo, pa
ne bi imeli delavci nobenega bojnega sredstva.
Poteko naj vsi ugovori obenem, da bi bili delavci
prisiljeni, sprejeti takoj na milost in nemilost po-
goje, ki jih hočejo diktirati podjetniki, ali pa za-
četi boj na čeli črti, v tako velikem obsegu, da ne
bi zadostovala zanj sredstva delavskih organizacij.
Uzor iz Nemčije hočejo posnemati. Tako mislijo
premagati strokovno organizacijo, vpeljati akordno
delo, vpogniti delavce v najkrutejši jarem. In v
svojo službo hočejo vpreči tudi državni zbor, sod-
nije in policijo. Postava naj bi prisilila strokovne
organizacije, da povrnejo škodo, ki jo imajo pod-
jetniki od štrajkov. Tako naj bi dobila organizacija
zadnji udarec.

Razredni boj v najokrutnejši obliki razglašajo
podjetniki. Delavcem pa očitajo, da vodijo — raz-
redni boj! In sedaj stojimo na pragu državno-
zbornih volitev. Liberalni in klerikalni kandidatje
trobijo, da bodo zastopali na Dunaju koristi vseh.
Mnogo jih je med njimi, ki niti ne vedo, kakšno ne-
umnost so izrekli s tem. Tudi gospod Hribar je
menda med njimi. Ali taka splošna fraza ne more
zadostovati delavcem. Oni hočejo popolne jasnosti
in natančnosti.

Gospoda — tako je vprašanje:

Kapitalisti zahtevajo, da se odpravi koalicijsko
svobodo delavcev, delavci zahtevajo, da se jo raz-
širi. Kapitalisti terjajo zakone proti štrajku, delavci
terjajo popolno pravico štrajka. Kapitalisti zahte-
vajo navedbe, da naj sodišča strožje ravnajo z
delavci, a delavci zahtevajo popolno enakost pred
zakonom.

Odgovarjajte, gospoda, ki lovite delavske gla-
sove! Ali hočete ustrezati kapitalistom, ali de-
lavcem? Da oboje ni mogoče, vidite. Torej — od-
govor!

Politični odsevi.

Razžaljenje veličanstva. Vlada je predložila
nemškemu drž. zboru načrt zakona glede razžal-
jenja veličanstva. Zakon nima namena to pravno
snov definitivno rešiti, načelna ureditev je pridr-
žana za poznejši čas, ko se bo ves kazenski zakon-
nik temeljito revidiral. Čas je že, da se iz kazenskega
zakonika vržejo zastarele določbe glede razžaljenja
veličanstva, zastarele po izmeri kazni, ki ne stoji v
nobenem razmerju s ostalimi kazenskimi čini, za-
starele po svojem izjemnem stališču, kajti tudi čast
veličanstva je po splošnih določilih glede varstva
osebne časti zadosti varovana. Do take radikalne
reformе se, kot rečeno, ni povzpela nemška vlada,
novi načrt določuje le, da treba za sodno pre-
ganjanje tega delikta izraženega in direktnega na-
mena, ponižati veličanstvo v časti, dalje se uvede
kazensko postopanje v slučaju nejavne žalitve le na
privoljenje pravosodne uprave in stvar v 6 me-
secih zastara. S tem se nekoliko pripre duri neo-
kusni denunciaciji, ki je baš v tej točki silno raz-
vita. — Kdaj dočakamo v Avstriji zboljšanje?

Afera Puttkamer v Nemčiji. Grehu kamerun-
skega guvernerja Puttkamra, ki so opozorili javnost
na zanikerno kolonialno gospodarstvo, so prejeli
pred disciplinarno zbornico milo kazen: guver. Putt-
kamra je zadel oster ukor in 1000 mark denarne
globe. Sodba je izredno mila, ker ne izključuje

nadaljnega vstrajanja njegovega na dosedanjem
mestu, in ni verjetno, da bi se državni zbor z njo
zadovoljil, tem manj, ker obsojen ni bil v vsi av-
tokratični sistem Puttkamra, ki je nemško koloni-
jalno politiko silno oškodoval, temveč le nekaj
posameznih pregreškov. Glavna točka, okrog katere
se je gibala obtožba, je bila zgotovitev na
napačno ime se glasečega potnega
lista svoji priležnici, ki jo je v oslajanje svojega
življenja privedel seboj iz Berolina, jo izdajal kot
svojo sestrnico in ki je nastopala v koloniji kot
kraljica. Disciplinarna kamora se je postavila na
čudno stališče da je Puttkamer ravnal v — dobri
veri. Druga točka je bila protipostavno
poseganje v pravosodje: nekega sod-
nika je zdelal vsled njegovega sodnega delovanja,
češ, da je premil nasproti črncem. — Čudno in
značilno za nemško kolonialno politiko je pač to,
da je Puttkamer vzlic slabim spričevalom svojih
prejšnjih predstojnikov, splezal na mesto z neome-
jeno močjo. Edina razlaga je dejstvo, da si je ta,
po svojih zmognostih zelo skromni mož, zbral za
očeta nekdanjega ministra, in za strica državnega
kancelarja Bismarcka.

Francoska vlada in uradniški sindikati. Sindi-
kati drž. uradnikov grené vladi že nekaj časa živ-
ljenje. Novo brco je prejela od disciplinarnega sveta
v senskem departementu, ki se je postavil na sta-
lišče, da sindikati postavno niso prepovedani, takisto
ne pripadništvo h konfederaciji dela. Ergo ne zadene
učitelja noben kazni vreden greh. Francoska vlada
mora pred vsakršno disciplinacijo uradnika, poslu-
šati ukrep disciplinarnega sveta, ki je sestavljen iz
uradnikov dotične stroke, ne da bi bila vezana
nanj. Ni še gotovo, kaj bo vlada storila z učiteljem
ali jih bo odpustila ali odložila odločitev za poznejši
čas, da izreče parlament svojo besedo. Da ta sindi-
katni pravici drž. uradnikov ne bode preprijazna,
je po njega kapitalistični večini precej naravno, in
tudi iz nastopa izvrševalnih odborov radikalne in
radikalno-socialistične stranke, da se sleharno dis-
ciplinarno postopanje ustavi, se ne da [prav nič
sklepati na bodoče stališče. Zagovorniki popolne
koalicijske svobode drž. uradništva bodo prejkotne
vstali v manjšini. ki se bo skladala iz socialističnih
skupin in dela radikalne ter radikalno-socialistične
stranke.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno
potrebno vsakemu volilcu in vsakomur,
ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski
list, ki ne bi smel manjkati
v nobenem bralnem društvu ali čitalnici
ter napredni hiši.
Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Dopisi.

Hrastnik. V »Narodnem Listu« od 26. t. m.
lažejo Roševi fantje, da smo socialni demokratje
uvideli, da za naš ni zmage in da se jih je že cela
vrsta odločila, da bodo glasovali za Roša. Dopis
je tako nesramen in lažnjiv, da bi mogoče res v
brežiskem ali sevniskem okraju naši pristaši mislili,
da je na tem kaj resnice. Zaraditega izražamo na
tem mestu, da je to najnesramnejša laž in podti-
kanje »Narodnega Lista«, zagrešeno po Roševi laži.
V Hrastniku ne bo nihče nas glasoval za Roša,
ker ga poznamo; če ne bode nikjer več simpatije
za njega, ne bo dobil 5 ducatov glasov v celem
volilnem okraju. Vse volilce pa opozorimo, da se
ne dajo premotiti od »narodnih lažnjivcev«. Mi
bomo volili enoglasno Miha Čobala iz Za-
gorja. Gospodu Keželju, vodju konsumnega
društva, ki so ga socialni demokratje obvarovali,
da ga ni trboveljski Draž signal iz službe, za danes
svetujemo, naj bode miren in naj ne menja svo-
jega političnega prepričanja, kakor se menja po-
mladno vreme.

Sledi deset podpisov iz Hrastnika.

Zagorje ob Savi. Iz raznih občin, kakor iz
Šmartna pri Litiji, Št. Vid pri Zatični, Višnjagora,
Št. Jur pod Kumom, Radeče in Vače je dobil vo-
lilni odbor naše stranke dopise, kako grdo lažejo
naši klerikalni nasprotniki in obrekujejo stranko,
kakor tudi našega kandidata. V istih dopisih se
nam zatrjuje, da je povsod večina za našega kan-
didata Ivana Cankarja. Ker pa imajo ti gospodje
strah, da bode naš kandidat zmagal proti grajščaku
Povšetju, se trudijo sedaj na vse mogoče načine,
prirejajo shode na najvišjih hribi, lažijo od hiše
do hiše, ter pripovedujejo ljudem razne bajke o
socializmu. Nekaj iz teh pisem se nam zdi potrebno

omeniti. Tako smo dobili par pisem, da agitatorji
gospoda Povšeta pripovedujejo, da ga b o t u d i
liberalna stranka volila ter pravijo,
da ustanovita v slučaju izvolitve Hribar in Povše
svoj klub. Mi smo pa prepričani, da je to po-
čenjanje klerikalnih agitatorjev samo volilni ma-
never. Radovedni smo, kaj poreče »Slov. Narod« k
temu. — Iz učiteljskih krogov nam prihajajo pisma,
ki se navdušeno izražajo za našega slovenskega pi-
satelja Ivana Cankarja. Tudi na vseh shodih, ki
jih je dosedaj priredil Ivan Cankar, so se volilci
izrekli enoglasno za njega. Volilci sodnih okrajev
Litija, Radeče in Višnja gora naj se ne puste od
klerikalcev zapeljati s takimi infamnimi in podlimi
sredstvi in naj nevstrašeno volijo na dan 14. maja
vsi, ki so napredni in svobodomisleči eno-
glasno našega kandidata Ivana Cankarja.

Socialni pregled.

**Železniška nesreča pri Krivi Vrbi pred so-
diščem.** Sodna razprava, o kateri smo že zadnjič
na kratko poročali in ki je končala z dvemeseč-
nim zaporom obtoženih uradnikov, je pokazala na
kako nezaslišan način izkoriščajo želez-
niška podjetja moči svojih uslužbencev
in kako lehkomišlno se igrajo z življe-
njem potujočega občinstva in osebja. —
Strojni asistent Lederer je bil pred katastrofo v
službi nepretrgoma od 8. ure zvečer do pol 10.
zjutraj; potem se je vlegel k počitku, da je ob
2. popoldne zopet nastopil. Postajenačelnik Nieder-
mayer pa je bil v službi od 5. ure zjutraj do 8.
ure zvečer s polurno pavzo opoldne. Ta preti-
rana 14 in 15 urna naporna služba je oba
tako ubila, da sta bila za delo na progi, ki zah-
teva velike zbranosti, popolnoma nesposobna. Vsled
nepazljivosti, ki je pri človeku, od pretirane službe
utrujenem in ubitem, razumljiva in naravna, se je
zgodila žalostna katastrofa velikih posledic; 2 osebi
sta zgubila življenje, 13 jih je zadela težka, 72
lahka poškodba — 87 nedolžnih žrtev in k temu
je treba pristeti še oba uradnika, ki ju je doletela
sodna kazen. Oni, ki je kriv, je odšel prost in ne-
kaznovan. Nekaznovan je ostal glavni in edini
krivec, tisti lakomni sistem, ki zmetava tuja
življenja, ki z bičem velike odgovornosti goni
utrjene uslužbence na težko delo, katero zahteva
čilega človeka, iz edinega razloga, da prihrani pri
osobju nekaj kron in izkaže koncem leta
čimvečji — četudi krvav — dobiček. Ali
bo to, sodno dokumentirano nečloveško in zločin-
sko ravnanje železniških kapitalistov, zbudilo in
zganilo javno vest, da posadi prave krivce na za-
tožno klopo?

Bolniški sklad tobačnega delavstva. Vsled
popolnega nedostatka zavarovanja proti onemo-
glosti je osnovala tobačna režija po l. 1882, ko je
bil sklenjen zakon o bolniškem zavarovanju, t. zv.
podporni fond v katerega vplačuje izključno de-
lavstvo svoje doneske in iz katerega je prejemale
v slučaju onemoglosti podpore. Ker so se začele
podpore izplačati koj ob ustanovitvi, je bil pod-
porni fond od prvega začetka sem pasiven. To-
bačna uprava si je pomagala s tem, da je pro-
tipostavno jemala denar iz bolniškega zaklada,
tekem 17. let je odškodovala bolniški fond za
približno 600.000 kron, vsled česar delovanje bol-
niških blagajn tobačnih tvornic daleč zaostaja
za delovanjem od delavstva samega upravljanih
bolniških blagajn. Dočim so nekatere poslednjih
vedle maksimalne prejemke, posvetile svoje de-
lovanje oskrbovanju rekonvalescentov in jetičnih,
gre tobačnim delavcem še za minimalne prejemke
trda. Kakšna coklja za bolniški fond je bil pod-
porni zaklad, je razvidno n. pr. iz tega, da je zna-
šala povprečna bolniščina tobačnih delavcev in de-
lavk 91 vinarjev na dan, dočim je plačevala — da
vzamemo en vzgled — splošna delavska bolniška
blagajna 1 K 58 vinarjev. Razumljivo je da se je
organizovano tobačno delavstvo v prvi vrsti pote-
zalo za preudbo invalidnega preskrbo-
vanja in pa za ločitev podpornega fonda
od bolniškega fonda, s čimer se ustreže
jasnemu besedilu postave, katere tako
spojitev izrečno prepoveduje. Drugo vpra-
šanje pa je: Kaj je z onimi 600.000, za katere je
tobačna uprava tekem let protizakonito odškodo-
vala bolniški zaklad? Nedvomno je prokleta
dolžnost tobačne režije, da vrne vsoto, ki
si jo je pritipostavno osvojila. S to vsoto bi bila
zagotovljena ustanovitev doma za jetično to-
bačno delavstvo. Tretja zahteva delavstva je,
da se onemoglim delavcem da, kar jim iz podpor-
nega zaklada gre; to je njih pridobljena pravica,
ko so se namreč delavci, pritožili proti gospodar-
stvu v bolniškem in podpornem fondu, je uprava
kratko in malo ustavila izplačevanje podpor iz
podpornega zaklada v slučaju onemoglosti in tako
so tisti, ki so od ustanovitve dosedaj vplačali lepo
svoto 60-90 kron, v nadi, da ob onemoglosti
prejmo mesečnih 6 kron podpore, ob ves denar.
V tej točki se je izvršila po novem odloku pre-
memba, da se provizorična reforma raztegne tudi
na one delavce in delavke, ki so postale invalidne
še pred letom 1907. Organizacija je dosegla torej
zopet lep vspeh.

PRVI MAJNIK 1907

Kristusova procesija.

Ko je bil Kristus star dvanajst let, mu je sešla Marija haljo iz rdečega sukna; iz enega kosa je bila sita in rokavi so bili tako široki, da se je razgalila roka do ramen, kadar je pridigal; ta halja je rasla s Kristusom, šla je z njim na Oljsko goro in na Golgato...

Gospodov dan je bil; puhtelo je iz razoranih njiv, črešnje so cvetele na vrtu in breskve v vinogradih. Na cesti se je prikazal tujec, bos in gologlav; oblečen je bil v rdečo haljo, ki mu je segala do nog; svetli lasje so mu padali na rame, v tla je bil uprt njegov pogled.

Prisel mu je nasproti otrok, mladoleten, v cunjje oblečen; na glavi je imel butaro drv in je jokaj, ker je bil lačen.

«Kam, otrok, in zakaj jokaš?»

«Truden sem in lačen!» je rekel otrok.

«Odloži to butaro», je rekel tujec, «in pojdi z menoj!»

Otrok je zvrnil butaro na cesto, prijel je tujca za roko in je šel z njim. Njegov drobn obraz se ni smejal prej nikoli, zdaj se je smejal; njegove plahе oči se niso svetile prej nikoli, zdaj so se svetile...

In se je ozrl tujec po polju in je vprašal otroka:

«Čegavo je to polje?»

«To polje je gospodovo.»

«Kdo ga orje, kdo seje tam in kdo žanje!»

«Mi orjemo in sejemo, moj oče in moja mati in naši sosedje; gospod žanje!»

Ozrl se je tujec po polju, na desno stran se je ozrl in na levo, in takoj so usehnile vse bilke in je bila zemlja suha in nerodovitna.

In sta šla dalje.

Pršla jima je nasproti dolga vrsta ljudi; vsi so imeli cule v rokah in so gledali v tla. Moški in ženske, starci in otroci. Tudi otroci so bili tihi in so gledali v tla.

«Kam, ljudje božji?» je vprašal tujec.

In zapeli so vsi žalostno romarsko pesem.

«V Ameriko kruha iskat in zemlje in domovine!»

Tujec se je ozrl nanje, pogledal je vse po vrsti in nenadoma so se vsem zjasnili obrazi, ki niso bili prej nikoli jasni in veseli.

«Odložite cule in pojdite z menoj!» je rekel tujec.

In takoj so vsi zvrnili cule na cesto in so šli z njim.

Pršli so v vas, tako temno in žalostno, kakor da jo je bil Bog sam zapustil. Na pragih so stali ljudje, tihi in upognjeni; črni molki so rožljali med koščenimi prsti.

«Odložite molke!» je rekel tujec. «Tudi svete podobe obrnite in žegnančke izpraznite in pojdite z menoj!»

Ljudje so vrgli molke na cesto, obrnili so v zid svete podobe, izpraznili so žegnančke in so šli z njim.

Dolga procesija je bila, dolgo so romali. Pa so prišli do velike črne hiše s črnimi okni.

«Kdo domuje v tej hiši?» je vprašal tujec.

In so mu odgovorili:

«Tisti domujejo v tej hiši, ki nimajo ne doma, ne zemlje, ne domovine. Njih delo domuje tam, sami domujejo v bridkosti!»

Ozrl se je tujec in takoj so prišli od vseh steza in potov in kolovozov; trudni so bili in črni in žalostni; ko jih je osvetlil njegov pogled, so se nenadoma uzravnali, radost je zardela v njih obrazih, prijeli so se za roke in so šli z njim.

«Kam?» so vprašali.

Tujec ni odgovoril; šel je pred njimi v dolgi rdeči halji, njegovi svetli lasje se vibrirali v vetru.

Šli so in so prisli v kraj, ki ga Bog ni blagoslovil. Kakor v grob je bil pogreznjen, od vseh strani so strmele v grob visoke črne skale.

«Čegav je ta kraj?» je vprašal tujec.

«Ta kraj je gospodov!» je odgovoril otrok.

Ozrl se je tujec, na levo je pogledal z žalostnimi očmi in na desno; in tedaj so se nenadoma odprle koče, plaho skrite pod skalami. In iz koč so prišli ljudje, upognjeni in trudni; sila jih je bila, počrnela je dolina.

«Odkod ste vi, ljudje božji?» je vprašal tujec.

«Izpod zemlje!» so odgovorili. «Črno zlato kopljemo pod zemljo, črno zlato za gospoda!»

Tujec je nagnil glavo in šli so z njim; lahak je bil njih korak kakor nikoli poprej; oči so gorele, v zmagovalstvu že, nič več v hrepenjenju.

Šli so in dolga je bila procesija. Vila se je iz hriba v hrib, iz doline v doline. Pod senco te dolge črne procesije, pod senco rdeče halje in vihrajočih las so čudežno umirala polja, so veneli travniki; doline so se vzdigale, padali so hribi.

BIVŠI DRŽ. POSLANEC SCHUHMAJR.

«Kam?»

Tujec je šel, gledal je v tla in ni odgovoril. Pa so prišli do hiše, ki je imela visok zvonik, in prišel jim je nasproti debel gospod v črni suknji. Debeli gospod je zardel v obraz in je vzdignil roko.

«Apage, satanas!... Stran odtod, antikrist, da ti ne pljunem v lica!»

Zgodilo se je, da je tujec vzdignil glavo in odprl temne oči. Debeli gospod v črni suknji je sklenil roké nad glavo, zgrudil se je na kolena in je skril obraz v prahu...

V klanec so šli, zmirom višje; vsa pokrajina je bila pod njimi, jasno razgrnjena kakor na dlani. Pred njim se je svetila dolga rdeča halja, svetli lasje so gorele v solncu.

«Kam?»

Tujec ni odgovoril. Ko je stopil na hrib, je nagnil glavo in je zakril obraz z obema rokama. Zakaj velika je bila bridkost v njegovem srcu.

«Ne ozrite se, vsi vi tisoči in milijoni, ki ste koprnili za manoj! Vsi, vsi ponižani in užaljeni, vsi vi usužnjeni in obremenjeni — zdaj, ko je vaš dan, pojte hozana in aleluja! Od bičanja in iz križanja, iz sramote in trpljenja je vzrasel naš dan — pojte mu hozana in aleluja!»

Šel je pred njim, visok in lep, v dolgi rdeči halji; in vsi so šli za njim, vsi ponižani in užaljeni, vsi usužnjeni in obremenjeni...

Šli so v svetel dan, ko se je zgrnila za njimi nad Sodomo strašna noč; sodbe noč in obsodbe.

Šli so z njim, tisti, ponižani in teptani so šli z njim, ki jim je rekel:

Božje kraljestvo je v vas! —

Ivan Cankar.

Tri pesmi Petra Bezruča.

Našim čitateljem podajamo v slovenskem prevodu tri pesmi češkega pesnika Petra Bezruča. To ime je psevdonom. pravega imena mu ne ve nobeden, kakor je tudi oseba pesnikova popolnoma neznana. Ugiblje se na vse strani, toda pravega še ni pogodil nihče. Pesmi je priobčeval pred leti v nedeljski prilogi «Časa», dnevnika čeških realistov. Dopolnil jih je v pismih iz raznih krajev, pa tudi odgovor je zahteval vselej na drug kraj, in sicer poste-restante. — Bezruč ni pesnik bogve kako širokega obzorja, toda tista ena struna, na katero gode, kakor pravi sam, vedno eno in isto pesem, mu zveni tako mogočno, tako strastno in pretresljivo, da se čitalcu srce krči v prsih, a roka stiska v grozečo pest. Bezruč poje trpljenje in bedo, narodno in socialno, onega dela češkega ljudstva v Sleziji, ki biva v krajini pod pogorjem Bezkid okoli Moravske Ostrave, Privoza, Poljske Ostrave in Vitkovic. Krajina, kjer je rudnik ob rudniku, tovarna pri tovarni, plavž ob plavžu. Stotisoč ljudi diha tam dannadan, celo svoje življenje, zrak nasičen z ostrim dimom, ki se vali iz nešteti dimnikov, premogovnikov in plavžev; daleč na okoli, milje in milje v obsegu, visi težak, grd, siv oblak nad krajino. Neznani tam jase, solnčen dan, neznana sveža zelen in bistre, kristalno čiste vode poznaje le iz pripovedovanja. A na zemlji in pod zemljo se peha in trudi stotisoč ljudi ter spravlja na kupe neizmerno bogastvo, toda ne sebi — ampak tujcu — kapitalistu; k prevzetnosti, ki je lastna velekapitalistu, se druži še nacionalna oholost. S tu označenega stališča je presojati Bezručove pesmi. Prevode je oskrbel g. Oton Zupancič mojstrsko, kakor je mogel in znal le on izmed vseh svojih slovenskih pesnikov — vrstnikov, Bezruča se razumeti ni prav lahko, kaj šele prevajati. Čitatelju se zdi, kakor da je silna strast in sovraštvo, ki polje po pesniku kakor vroča lava, vzrok, da ne more najti vselej pravega izraza. Tudi zunanja oblika, vse prej nego klasično umirjena, razodeva ono vebemenco čuvstva, ki ga razodeva krepka, časih celo robata pesnikova beseda. — Bezruč je sedaj utihnil popolnoma.

J a z.

Jaz prvi sem tega tešinskega ljudstva, bard prvi z Beskid, ki je govor dobil. Za tujim pehajo plugom tam doli, mleko in voda jim teče iz žil. Boga ima enega vsak njih na nebu, drugi, še večji, na zemlji živi. Danj prvemu, gornjemu v cerkvi plačuje, drugemu danj z krvjo in z dlanmi.

Ta, ki je goré, za življenje da kruha, vodo dal ribi, metulju cvet. Ti, ti, ki v bezkidskih si vzrasel planinah, tebi pod Liso dal božji ta svet. On dal ti te gore, dal te ti lesove, vonje, ki jih razstila gaj; vse to ti vzel drugi le z enim je mahom, — v cerkvi položi se onemu zdaj.

Moj sinko z Beskid, boga in gosposko častiš, prav — to obrodi ti sadu. Angel-stražnik iz tvojih lesov te preganja, in ti tak globoko se klanjaš mu! «Tatiček iz Krasne! Je tvoje drevo to? Padi, poljubi v pokoro zemljo! To les je gosposki! Hajd z mano, tja v Frydek! Ti, ti tam gori — kaj praviš na to?»

Lej, jezik ostudni tvoj žali gospodo, nevoljen celo je angel stražar. Zavrzi ga! Bolje se bo ti godilo, tvoj sinek šele uvidi to stvar!

Tako je. Tak hoče gospod. Noč pada na narod moj, poginemo, predno zasine svit. V tej noči sem molil k demonu Osvete, jaz, prvi in zadnji bard z Beskid.

Svečanje.

Na ramenih lankasterko, za klobučkom sivo péro, v srcu borovega lesa srečal me je markiz Gero.

Česko šolo nam ponemčil, poljske dal duhovne k fari. Zdalj potiva — drago puško je prislomil k bukvi stari.

On, krvnik, mrzi moj jezik (ali gorske ljubi hčerke) dvajset le korakov stran je — jaz pa nimam lankasterke.

Kdo na moje mesto?

Tak malo krvi, a še ta iz ust mi vré. Ko grob pretké mi trava, ko bom gnil, kdo na moje mesto, kdo dvigne moj štít? Noč zrla mi iz oči, iz nozdrvi mi plamen sukljal, v dim vitkovskih plavžev zagrnen sem stal, naj žarelo je solnce, naj svod se večeril, z pogledi sem mrkimi vrage te meril; te žide, te grofe iz žlahtnega kova, jaz, grdi rudar, kot sem skočil iz rova. Diadem se je enemu s čela blestel, a pogled moj uprti le vse je skelet, moja stisnjena pest, moj upor, gnev rudarja z Beskid in z gor. Tak malo krvi, a še ta iz ust mi vré. Ko grob pretké mi trava, ko bom gnil, kdo na moje mesto, kdo dvigne moj štít?

Kandidatsko veselje.

MARK TWAIN.

Pred nekaj meseci so me postavili neodvisniki v veliki državi njujorski za guvernerskega kandidata. Moja nasprotnika sta bila gg. John T. Smith in Blank J. Blank. V nečem sem prekašal oba ta gospoda — tega sem se zavedal, — in sicer po dobrem značaju. Iz časopisja je bilo razvidno, da so za nju, če sta sploh kdaj imela dobro ime, ti časi že davno minuli; očitno je bilo, da sta se v poslednjih letih seznanila z vsakovrstnim zločinskimi rokodelstvom. V tistem hipu, ko sem slavil svoje prednosti in se natihoma veselil, je razmedla globočine moje sreče misel, da bodo moje ime vlačili v najbližji dotiki z imeni teh ljudi. To me je vznemirjalo bolj kot prej. Konečno sem pisal o tej stvari svoji stari materi, ki mi je koj in ostro odgovorila:

«Vse moje življenje nisi ničesar zagrešil, da bi se moral sramovati — prav ničesar ne. Oglej si časopisje, — le oglej si, kakšne sorte človeka sta gg. Smith in Blank, in potem mi povej, če te je veselje, ponižati se na njiju njivo in poganjati se z njima za mandat.»

Kakor sem tudi sam mislil! Vso noč nisem zatisnil očesa. Toda, odstopiti se ni več dalo. Izbrali so me za bojevnika; torej v boj. Ko je med zajutrkom zdrsnil popolnoma nepozorno moj pogled preko listov, sem zadel ob sledeči članek in ostrmel sem kakor se nikoli.

«**Kriva prisega.** — Morda si vzame gospod Mark Twain sedaj, ko stopi kot guvernerski kandidat pred narodom, toliko časa, da pojasni, kako je bilo leta 1863 v Vakavaku v Cochinchini, ko je štiriintrideset prič dokazalo krivo prisego, s katero je uropal siromašni vdovi in nje zapuščeni rodbini suho njivico z bananami edino oporo v njih zapuščeni in obupu. Gospod Twain je sam sebi kakor tudi velikemu narodu, katerega glasove išče, dolžan, da vso zadevo temeljito razjasni. Ali pa bode to storil?»

Od začudenja sem odrevenil! Taka kruta, brezsrčna obdolžitve. Nikdar nisem v svojem življenju videl Cochinchine! O Vakavaku nikdar ničesar čul. Banane nisem ločil od kengurja! Vedel nisem, kaj naj storim — pobit in zapuščen. In dan je minul, ne da bi kaj ukrenil. Drugo jutro je objavil isti list naslednje — nič drugega —:

«**Značilno.** — Konstatujemo, da g. Twain o krivi prisegi v Cochinchini pomenljivo molči.» (NB! Ves čas volilnega boja me ta list ni drugače imenoval kot «podlega krivoprisežnika Twaina».)

Temu je sledila «Gazet» z nastopnim:

«**Odgovoril.** — Ali bo novi guvernerski kandidat svojim državljanom postregel s pojasnilom, kako je bilo v Montani? Njegovi sostanovci so od časa do časa pogrešili drobne vrednostne stvari, ki so se redno našle pri g. Twainu ali pa med časniškimi papirjem, kamor je zavijal svoje dragocenosti, dokler mu niso v njegovem lastnem interesu dali dobrega pouka, ga namazali in obrili in mu končno svetovali, da naj v kotliču, kjer je navadno počival, pusti prazen prostor. Ali bo odgovoril?»

Ali se da izmisliti večja zlobnost? Nikoli vse svoje žive dni nisem bil v Montani.

(Potem je ta list vedno govoril o Twainu, tatu iz Montane.)

Strahoma sem odslej jemal časopise v roke — kakor odvrne bojazljivo človek odejo, pod katero sluti klopotačo. Nekoč je moje oko obviselo na sledečem:

«**Pribita laž.** — Po izpovedbi zapriseženih prič iz Michael O'Flanagana, Esquire, iz Five-Points kakor tudi po izjavi gg. Snub Rafferty in Catty Muligan iz Watter-Streeta je dognano, da je nizkotna trditev g. Marka Twaina, češ, da je stari oče našega plemenitega voditelja Blanka zaradi cestnega ropu bil obešen, brutalna, iz zraka strgana laž, brez sledu kake podlage. Za postene ljudi je žalosten prizor, po kakšnih sramotnih sredstvih se posega v dosego političnih uspehov, da celo mrtveci v grobeh že niso varni in da se neomadeževana njih imena vlačijo po blatu. Če pomislimo na tugo, ki jo je ta brezprimerna podlost povzročila nedolžnim sorodnikom in prijateljem rajnika, nas sili pero, da bi pozvali razlučeno in užaljeno občinstvo, da obrekovalca sumarično in nepostavno kaznuje. Toda ne! Toda ne! Vzročimo ga mukam pekoče vesti. (Seyeda če bi prevladala strast in bi množica v slepi jezi zračunala z obrekovalcem, je jasno, da nobena porota ne more spoznati storilcev krivimi in nobeno sodišče jih kaznovati.)

Pomenljivi sklepni stavek je imel za posledico, da sem moral nastopno noč urno iz postelje in skozi male duri, med tem ko je «razlučeno in užaljeno občinstvo» pred pročeljem se penilo in ob svojem prihodu v pravičnem ognjenju razbilo okna in opravo, ob svojem odhodu pa vzelo seboj tolike stvari, kolikor jih je moglo vleči. In vendar lahko položim roko na sveto pismo in rečem da nisem nikol starega očeta g. Blanka obrekoval, da se celo slisal nisem do onega dne nič o njem, ne govoril.

(Mimogrede omenjam, da me je citirani dnevnik tituliral odslej za «Twaina», skrunilca mrličev.)

Nato je zbudil mojo pozornost naslednji članek:

«**Čeden kandidat.** — G. Mark Twain, ki bi naj bil na velikem večeršnjem ljudskem shodu neodvisne stranke govoril velik, uničujoč govor, ni prišel ob napovedanem času. Brzjavka njegovega zdravnika je sporočila, da so ga splašeni konji povozili in mu zlomili nogo na dveh mestih. Bolnik trpi hude muke i. t. d. i. t. d. in cela grmada podobnih plavž. In neodvisniki so se trudili na vse načine, da bi sprejeli ta revni izgovor kot go-tovino in so se delali, kakor da bi niti od daleč ne slutil pravega vzroka, zakaj je izostalo tisto zanemarljivo bitje, ki ga imenujejo svojega voditelja. Snoči so videli ljudje nekega človeka, ki se je v žinski pijanosti v potekal v hišo g. Twaina. Prokleta dolžnost neodvisnikov je, da dokažejo, da ta patron ni bil Mark Twain sam. Končno smo jih vjeli! Iz tega slučaja se ne morejo izviti. Grmeče vprašuje ljudski glas: «Kdo je bil ta mož?»

V prvem hipu se mi je zdelo neverjetno, čisto neverjetno, da bi spravljal moje čine v zvezo s takim grdim natolcevanjem. Tri leta so minula kar nisem okusil piva, vina ali kakršnekoli opojne pijače.

(Značilno je moč navade, če omenim, da me ni prav nič razburilo, ko me je prihodna številka tega lista krstila za «Delirium-Tremens-Twaina», četudi sem vedel, da me bode list v potrpežljivi enoličnosti tako imenoval do konca volitev.)

Tisti čas so me začela obsipavati anonimna pisma. Sledeča oblika je bila navadna:

«Kako je bilo s staro ženo, ki ste jo, ko vas je ubogajme prosila, pretepli?» Pol Pry.

Ali pa tudi tako-le:

«Učinili ste stvari, ki jih nihče ne ve razen mene. Svetujem vam prijateljsko, da mi pošljete nekaj dolarjev, sicer bodo listi zagnali krik, da vas bodo ušesa bolela.» Handy Andy.

In tako naprej. Nadaljeval bi na željo lahko, da bi imeli čitatelji več kot dosti.

Kmalu mi je «dokazalo» najodličnejše republikansko glasilo podkupljivost en gros in vodilni organ demokratov je «pribil» težak slučaj, da sem hotel z denarjem odkupiti kazen.

(Pri tej priložnosti sem prejel dve nadaljni imeni: «Twain, skupi mož korupcije» in «Twain, zoprni podkupovalec uradnikov».)

V tem času je krik po «odgovoru» na vse te strašne obtožbe, postal tako mogočen, da so izjavili uredniki in voditelji moje stranke, da pomenja še nadaljni molk zame politično smrt. V povdarek njih apela je bilo čitati prihodni dan v nekem listu sledeče:

«**Oglejte si moža!** — Kandidat neodvisnikov še vedno trdovratno molči, ker se ne upa govoriti. Vse proti njemu dvignjene obtožbe so bogato podprte, in potrjuje jih in znova potrjuje njegov zgovorni molk, tako da je obsojen za vse večne čase. Oglejte si svojega kandidata neodvisniki! Oglejte si podlega krivoprisežnika! Tata iz Montane! Skrunilca mrličev! Opazujte svoj včlovečeni delirium-tremens! Svojega lakomnega moža korupcije! Svojega zoprnega podkupovalca uradnikov! Občudujte ga — merite ga prav — in potem govorite, če morete odati svoje glasove stvoru, ki si je poslužil z ostudnimi zločini vso to žalostno vrsto naslovov in ki se ne upa odpreti ust, da bi le eno teh dejanj utajil!»

Nisem se mogel izogniti in začel sem «odgovarjati», ves ponižen, na to grmado neutemeljenih obtožb in podlih, hudobnih laži. Toda končal nisem, kajti že prihodnega dne je objavil neki list novo nesramnost, svežo podlost in me z resnim obličjem dolžil, da sem zazgal blaznico s stanovalci vred, ker je zapirala zabudlo mojemu stanovanju.

To mi je zbudilo nepopisen strah.

Temu je sledila obtožba, da sem zavdal svojemu stricu v svrhu prilastitve njegovega imetja, z nujnim pozivom, da se odpre njegov grob in preišče.

To me je gnalo naravnost v blaznost.

Potem so me obdolžili, da sem kot načelnik najdišnice poveril brezobnim, nesposobnim starim znakam pripravljanje jedil.

Omahoval sem — omahoval.

In končno, kot dostojen in primeren vrhunec vse nesramne gonje, ki jo je proti meni vodilo strankarsko sovraštvo, so naučili nasprotniki devet malih otročaje v vseh možnih barvah, raztrganih, da so na ljudskem shodu pritekli na govorniški oder, objemali me za kolena in klicali «atek!»

Svoj prapor sem položil in sem se oddal. Zahtevam guvernerske volitve v New-Yorku nisem bil kos; umaknil sem svojo kandidaturo in svojo izjavo grenkega srca podpisal: udani, nekdanj spodoben mož, sedaj

Mark Twain, p. k., t. i. M., S. M., d. t., l. m. k. in p. u.

Najnovejše vesti.

Badea, 29. aprila. Pri volitvah v okrajno bolniško blagajno so zmagali socialno-demokratski kandidati na celi črti; krščanski socialci so ostali s 94 glasovi v manjšini.

Dunaj, 29. aprila. Cesar se je pripeljal ob 3/3 in se je odpeljal v Schönbrunn.

Zagreb, 29. aprila. Naprednjaska in pravaška stranka sta imeli seje in sta sprejeli resolucije, ki

zahtevajo, naj se na Ogrskem ugodi hrvatskim zahtevam reške resolucije.

Praga, 29. aprila. Cesar si je ogledal ob dveurni vožnji kanalizacijo Vltave.

Praga, 29. aprila. Minister dr. Pacak je sprejel več deputacij, med njimi tudi dijaško. Slovenec Lipold mu je priporočil slov. vseučilišče.

Prag, 29. aprila. Cesar je izdal manifest, v katerem poziva Čehe in Nemce, naj si podajo roko za sporazum.

Budimpešta, 29. aprila. Avstrijski ministri pridejo 2. maja sem. Dne 3. maja se nadaljujejo nagodbena pogajanja za tri dni.

Benetke, 29. aprila. V vsej naglici grade tu nove forte in popravljajo stare utrdbe.

Mesina, 29. aprila. Na otoku Strombali je izbruhnil vulkan, izbruh so spremljali močni potresni sunki. Škoda na poljih je velika. Brzjavna zveza z liparskimi otoki je pretrgana.

Bourg, 29. aprila. Porotno sodišče je po tridnevni razpravi Marza in Georgesca, ki sta 21. januarja t. l. med železniško vožnjo umorila arhitekta in ravnatelja ženskega kursalona, Durela, obsodilo na smrt.

Rim, 29. aprila. Ministrski svet je imenoval bivšega ministra Fusinata, pariškega poslanika Toriella in drž. tajnika v vnanjem ministrstvu. Pompilija za italijanske odposlance na mirovni konferenci v Hagu.

Pariz, 29. aprila. V Honecourtu se je v delavnici mornarice utrgal kotel s tekočim jeklom. 21 delavcev je ubitih, 3 težko, 4 lahko ranjeni.

Atene, 29. aprila. V Dedeagaču je eksplodiral dinamitna zaloga v bolgarskem skladišču, kar je povzročilo velik strah. Lastnika so zaprli.

Pariz, 29. aprila. Minister predsednik Clémenceau je sprejel deputacijo kavarnarjev in restavratéjev in vplival na nje, da se zravnaajo z uslužbenci. Čudil se je, da delodajalci ne priznavajo organizacije delojemalcev, ko so sami tudi organizovani v sindikatu.

Peterburg, 29. aprila. Danes se določi v tajni seji dume višina rekrutnega kontingenta. Ker je mnogo desničarjev in kadetov odpotovalo že na velikonočne počitnice, utegne zmagati levica, kar bi bilo za usodo dume odločilnega pomena. Odločitev je v rokah trudovikov, ki jih skušajo kadeti pridobiti.

Peterburg, 29. aprila. 44 članov poljskega kola je sklenilo na tajni seji, glasovati za rekrute, češ, da so nasprotniki ruski vladi, pa ne ruski državi. Tako utegne biti sprejet zakon o rekrutih.

Simferopol, 29. aprila. Na policijskem uradu se je vsled neprevidnosti razletela konfiscirana bomba, ki je eno osebo ubila, 4 težko ranila.

Fort Worth (Texas), 29. aprila. Velikanski tornado je uničil vas Hemming; osem oseb je ubitih; tudi v okolici se je vsled viharja več ljudi ponesrečilo.

Baltimore, 28. aprila. Podrl se je neki most; mrtvih je 40 oseb.

Umetnost in književnost.

Slovensko gledališče v Trstu. Člani slovenskega gledališča prirede gledališke predstave v Trstu in Sežani. Dne 4. maja ob pol 9. uri zvečer «Elgo» in 5. maja zvečer burko «Na letovišču» v gledaliških prostorih «Balkana». — V nedeljo popoldne ob 4. uri ljudsko predstavo «Ženski Otel» pri sv. Ivanu v prostorih «Narodnega doma». — V praznik 9. maja v rojanski čitalnici ob 4. uri popoldne «Gospa, ki je bila v Parizu». — «Ženski Otel» se igra na mnogostransko željo občinstva, ker je imela ta igra svoj čas velik uspeh in je gospa Danilova briljirala v ulogi ljubosumne in prebrisane kuharice. To pot igra gospod Verovšek kapitana in gospod Danilo slugo Toneta.

Shodi.

Napovedani so:

Gaberje. Dne 1. maja ob osmih zvečer volilni shod v gostilni «pri lastovki». Poroča sodrug Vidmar.

Črešnjevci pri Pragerskem. 1. maja ob desetih popoldne se v vrši v gostilni gosp. Kresnika volilni shod, na katerem poroča kandidat sodrug Vidmar.

Pragersko. Dne 1. maja ob dveh popoldne volilni shod v gostilni gospe Ivane Lipavc. Govornik: državnozborski kandidat sodrug Vidmar.

Domače stvari.

Zlobneži in nevedneži. Dosedaj smo živeli v najivni veri, da so tudi tista tretjina prebivalcev mile slovenske domovine, ki sestavljajo jugoslovansko soc. dem. stranke, pošteni člani slovenskega naroda. Sedaj pa vemo, po zatrdilu trzasko Edinosti, da so tisti ljudje sami nevedneži ali pa, če so prilično naobraženi, zlobneži prve vrste. In obšel nas je velik strah, kaj bo s slovenskim narodom? Sicer bo še vedno današnjem številu primerno ljudi, ki bodo govorili slovenski jezik. Cankar bo še pisal slovenske knjige, Kristan tudi, profesorji in učitelji bodo še učili v slovenskem jeziku v Ljubljani v Trstu in drugih mestih na deželi

bodo eksistirali še ljudje, ki bodo skrbeli z vsemi svojimi močmi, da se število teh za slovenski jezik gorečih ljudi ne bode skrcilo, skrbeli bodo, da ti ljudje ne bodo gladi umirali, da jim ne bo manjkalo izobrazbe in dušnega razvedrila v slovenskem jeziku, toda naroda, slovenskega naroda ne bo več. Vse to pa se bo, kakor vse kaže, zgodilo v kratkem času, kajti število slovenskih zlobnežev, (ti namreč niso nevedneži, ker so približno nabobraženi ljudje) raste od dne do dne, čim spoznavajo, da je socialno-demokratsko umevanje in tolmačenje naroda pravilnejše in resničnejše.

Socialni demokratje mnogo ne pijo, to je bil refrén petkovega uvodnika v «Slov. Narodu». Sama treznost jih je, kakor v politiki tako v pijači. Tolažil je tiste posamezne gostilničarje, ki vidijo svoj poklic v tem, da so se zagnali dosti nepremišljeno v agitacijo proti našemu kandidatu, da ne bodo imele zelo občutne škode, če se jih bomo začeli izogibati. Potem pa tudi takole od strani bahavo namigava, da se socialni demokratje pucto pijače, niti ne morejo meriti s čistokrvnimi liberalci. Mi se v to konkurenco z Narodovci ne spuščamo, in morda je to res le izraz tozadevne naše slabosti. Narodove teze še celo lojalno potrdimo, saj je naša lepa navada tudi nasprotniku priznati sposobnosti, ki se mu odrekati ne dajo. Toliko, kar se tika «Naroda». Kolikor se zadeva dotičnih gostilničarjev, pa tole. Stojimo na stališču absolutne volilne svobode: vsakdo imej neskajeno prostost glasovati po svojem najboljšem prepričanju. Zatorej zahtevamo, da uživajo tudi tisti gostilničarji, ki se v svoji politični kratkovidnosti prištevajo liberalcem, popolno volilno svobodo in naj prejemaajo zaslužek od kogarkoli. Zatorej bomo tudi z vso strogostjo stopili na prste liberalni gospodi, ki gradi vse svoje politično upanje na precejšnje število gospodarsko odvisnih ljudi: uradnikov, uslužbencev, hlapcev i. t. d. Glede agitacij pa je stvar taka. Nespodobno je od gostilničarjev, če napravljajo iz svojega lokala, ki vabijo vanj pristaše vseh strank, permanentni agitacijski lokal, v katerem se na neokusen in brezobrazen način žali tuje politično prepričanje po inicijativni gospodarjasamega. Naši ljudje ne obiskujejo gostiln zato, da bi se jih nadlegovalo z razpečevanjem trohleaga liberalizma in zato naj si dotični gostilničarji, ki goje v svojih prostorih tako počenjanje, sami pripisujejo vse posledice, ki izvirajo iz tega. Naša strankarsko-politična dolžnost pa je, da opozarjamo somišljenike na take gostilne, in to bomo tudi storili.

Delavci tvrđ Matthian in Binder so prosili, naj se jim dovoli mesto prvega majnika letos izjemoma praznovati dne 14. maja. Obe tvrđke sta to odklonili, češ, da imajo delavci po pogodbi prvi majnik prost. Svetovali bi gospodom podjetnikom,

naj ne uganjajo neslanih burk s to rečjo. Nihče ne bode zabranil zavednim delavcem, da se poslužijo svoje volilne pravice. Dan 14. majnika bode prost, ker je potrebno, pa je gotovo v interesu delodajalcev, da ne izzovejo zaradi tega konfliktov.

Okoličanska stranka. Tako se je prekrstila tržaska narodna stranka, če smemo verjeti besedam italijanskega agitatorja dr. Mandiča. Čudno znamenje na vsak način, če je to resnica, za stranko, ki si ne upa več v okolico pod staro firmo narodnjaštva. Vidijo torej, da fraze o narodnjaštvu ne vplivajo preveč na ljudstvo, pa so si izmislili drugo, to je «skrb za okolico». S tem so pokazali tržaski narodnjaki, da so pravcati politični harlekini, katere bo treba izbrisati iz zapisnika resnih politikov. Le tako dalje, gospodje, in kmalu vas bo slana vzela. Program socialne demokracije bi tudi radi kritizirali, toda se še ne upate biti tako predrzni. Dočakamo pa tudi to še v najkrajšem času; saj prve potezice že delate po shodih. Ali ne pojde tako?

Plemenita borba. V petek je bil liberalen agitator pri treh socialnih demokratih in vsakemu je ponujal po 40 kron — seveda ne, da ga podkupi — le da bi agitiral za Hribarja! Mož je vedel, da ima opraviti s socialnimi demokrati. Zahteval je torej od njih izdajstvo in za to jim je ponujal

denarja. Res s plemenitim orožjem se bojujejo liberalci!

Cankarjevo predavanje v Trstu. — Dne 24. in 25. aprila je predaval Ivan Cankar o «slovenskem ljudstvu in slovenski kulturi». Obširnejši referat bi ne bil na mestu, ker izide predavanje kot brošura pri Schwentnerju. Predavatelja ni prišlo poslušati samo organizirano delavstvo, temveč tudi precejšnje število tržaskih rodoljubov; dvorana «Delavskega doma» je bila obadva večera polna. Viharno odobravanje občinstva je dokazovalo, da je govoril Cankar naravnost iz srca ne samo izobraženemu tržaskemu delavstvu, temveč tudi tistim redkim nesocialističnim Slovincem, ki še niso popolnoma omamljeni od publih narodnjaških fraz, ali pa, ki so začeli polagoma spoznavati smešnost in brezkoristnost teh fraz. Z napetim zanimanjem je poslušalo občinstvo Cankarjeva izvajanja o bankerotu naše takojimovane kulture in o edini poti do resnične kulture: osvobojenja ljudstva iz materialne in duševne sužnosti. — Naša ljubezniva «Edinost», ki je to pot pozabila na svojo principijelno dolgočasnost, je prinesla o prvem predavanju perfidno notico; o drugem predavanju je molčala — in je vedela, zakaj! Cankarjeva govora sta bila hud udarec za slamorezno politiko naših kulturno-političnih slamorezcev!

!! NAZNANILO !!

P. n. slav. občinstvu uljudno naznanjam, da se moja (popreje FR. IGLIČ v Ljubljani)

☛ Akcidenična tiskarna ☛

ne nahaja več na Glavnem trgu št 11, temveč

☛ v Židovskih ulicah št. 4 v Ljubljani. ☛

Kdor želi torej poceni tiskovine, naj jih naroča direktno iz prve roke, in sicer pri

L. PEVALEKU (popreje Fr. Iglič)

☛ Akcidenčna tiskarna in trgovina s papirjem ☛
LJUBLJANA, Židovske ulice 4. 8-1

Objava.

Načelstvo podpisane blagajne daje s tem na znanje, da se bodo vršile

volitve 140 delegatov iz vrste delojemalcev

k občnim zborom te blagajne za dobo štirih let na podlagi imenika volilcev, sestavljenega po stanju članov z dne 31. marcija t. l. v skupinah po mestnih oddelkih tako-le:

- I. mestni oddelek, šolski del imenovan, volil bode 8 delegatov (rujave glasovnice) v četrtek, dne 9. majnika 1907 l. od 9. do 11. ure predpoldne, v restavracijskem salonu pri Ferlincu na cesarja Jožefa trgu.
- II. mestni oddelek, šentjakovski del imenovan, volil bode 18 delegatov (bele glasovnice) v nedeljo, dne 5 majnika 1907 l. od 9. do 11. ure predpoldne, v restavraciji „Katoliškega doma“ na Turjaškem trgu.
- III. mestni oddelek, dvorni del imenovan, volil bode 52 delegatov (višnjeve glasovnice) v nedeljo, dne 5. majnika 1907 l. ob 8. do 11. ure predpoldne v pisarni podpisane blagajne.
- IV. mestni oddelek, kolodvorski del imenovan, volil bode 55 delegatov (zelene glasovnice) v nedeljo, dne 5. majnika 1907 l. ob 8. do 11. ure predpoldne, v restavracijskem salonu „Pri levu“ na Marije Tereziji cesti.
- V. mestni oddelek, predkraji imenovan, volil bode 1 delegata (rdeče glasovnice) v četrtek, dne 9. majnika 1907. l. od 9. do 10. ure predpoldne, v restavraciji „Katoliškega doma“ na Turjaškem trgu.
- VI. mestni oddelek, mestu priklopljeni del Vodmata, volil bode 6 delegatov (rumene glasovnice) v četrtek, dne 9. majnika 1907 l. od 9. do 11. ure predpoldne, v pisarni podpisane blagajne.

Število vseh delegatov vgotovljeno je po skupnem številu blagajniških članov z dne 31. marca 1907 l., število delegatov v posameznih mestnih oddelkih pa po razmerju števila blagajniških članov v vsakem mestnem oddelku proti skupnemu številu delegatov.

Vsem delodajalcem, pri katerih delajo za volitev upravičeni, to je svojepravni delojemalci, dostavilo se je, oziroma se bode pravočasno še dostavilo toliko vabil (ki imajo služiti kot legitimacije in brez katere se nihče k volitvi pripustil ne bode) in glasovnic, kolikor so prvi imeli dne 31. marcija 1907. l. takih delojemalcev, zglašanih pri blagajni, v svrhu, da jih med dotičnike porazdele. Kdor izmed delojemalcev-volilcev ne bi iz kateregakoli vzroka dobil vabila in glasovnice, zglašiti se more za ti listini v pisarni podpisane blagajne ob navadnih uradnih urah.

Za uvrščenje delojemalcev v posamezne skupine po mestnih oddelkih je bilo merodajno obrtno stojališče njihovih delodajalcev dne 31. marca t. l. in zamorejo prvi svojo volilno pravico izvršiti le v oni skupini, v katero so uvrščeni.

Katere ulice in trgi spadajo k enemu ali drugemu mestnemu oddelku, poizvedeti je v blagajniški pisarni ali pri mestnem magistratu.

Volilni imeniki so vsakateremu na vpogled in v svrhu morebitne reklamacije razgrnjeni v blagajniški pisarni.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani

Jos. Breskvar, načelnik.

